

فرهنگ و هنر ایران

استفاده زندایا از گوشواره‌های سه هزار ساله ایرانی واکنش باستان‌شناسان را برانگیخت

راديو فردا

۱ ساعت پیش

گوشواره‌هایی که زندایا در مراسم عکاسی تبلیغاتی ادیسه در لندن به گوش داشت، از آثار باستانی ایرانی متعلق به حدود ۷۰۰ سال پیش از میلاد ساخته شده‌اند

گوشواره‌هایی که زندایا مری استورمر کلن، بازیگر سینما، در مراسم تبلیغ فیلم حماسی «اودیسه» ساخته کریستوفر نولان در لندن استفاده کرده بود، واکنش‌برانگیز شده و انتقاد برخی باستان‌شناسان را در پی داشته است.

زندایا، که در این فیلم نقش الهه آتنا (ایزدبانوی حافظ شهر آتن) را بازی می‌کند، در مراسم عکاسی تبلیغاتی «اودیسه» در لندن، گوشواره‌هایی به گوش داشت که از آثار باستانی ایرانی متعلق به حدود ۷۰۰ سال پیش از میلاد ساخته شده‌اند.

استفاده از این جواهرات به سرعت با موجی از انتقاد روبه‌رو شد و کم‌کم پای باستان‌شناسان هم به ماجرا باز شد و برخی از آنان استفاده از این آثار ارزشمند و دارای اهمیت فرهنگی را به‌عنوان زیورآلات برای تبلیغ یک فیلم هالیوودی را «ربودن» یا «مصادره» سهم ایران در میراث تمدن بشری توصیف کردند.

این گوشواره‌ها متعلق به یک گالری و فروشنده آثار هنری در منطقه می‌فر لندن به نام «بارون» است.

در وبسایت این گالری آمده است: «این گالری که به حفظ محرمانگی شهرت دارد، به‌طور خصوصی با مجموعه‌داران، وراث و مؤسسات همکاری می‌کند تا آثار مهم را شناسایی کرده و در اختیار خریداران مناسب قرار دهد.»

بر اساس بیانیه رسمی بارون، این آثار که در سال ۲۰۲۵ از یک جواهرساز لندنی به نام گلن اسپیرو خریداری شده‌اند، «به گنجینه زیویه نسبت داده می‌شوند؛ گنجینه‌ای که در اواخر دهه ۱۹۴۰ در شمال غرب ایران کشف شد.»

گنجینه زیویه مجموعه‌ای از صدها شیء زرین، سیمین، عاجی و مفرغی است که در سال ۱۳۲۵ خورشیدی به‌طور اتفاقی در محوطه باستانی قلعه زیویه، در نزدیکی شهر سقز در استان کردستان، کشف شد.

بیشتر پژوهشگران این آثار را متعلق به اواخر سده هشتم تا اوایل سده هفتم پیش از میلاد می‌دانند. بخش بزرگی از این گنجینه پیش از انجام کاوش‌های علمی از محل خارج شد و از بازار عتیقه‌جات سر درآورد. با این حال برخی از اشیای این گنجینه در موزه ملی ایران نگهداری می‌شود و بر اساس یک مقاله پژوهشی منتشرشده در سال ۲۰۱۵، آثار باقی‌مانده در دهه ۱۹۶۰ از طریق بازارهای عتیقه از ایران خارج شد و اکنون در موزه‌ها و مجموعه‌های خصوصی مختلف در سراسر جهان پراکنده‌اند.

روزنامه گاردین به نقل از پروفسور سوسن بابایی، مورخ هنر ایرانی‌تبار و استاد مؤسسه کورتولد لندن، نوشته است: «این‌که هیچ‌کس حتی به این فکر نکرده که شاید این کار ایده خوبی نباشد، واقعاً شوکه‌کننده است.»

او افزود: «در میان کسانی که لباس ستاره‌ها را انتخاب می‌کنند، برایشان زیورآلات برمی‌گزینند و آن‌ها را نماد زیبایی، قدرت و شکوه فیلم معرفی می‌کنند، آگاهی و حساسیت فرهنگی کافی وجود ندارد.»

annelisethearc...

Original audio

View profile

View more on Instagram

3,926 likes

Add a comment...

آنلیز بائر، باستان‌شناس و تهیه‌کننده، که ویدئوی او دربارهٔ گوشواره‌های زندایا با انتقاد برخی کاربران روبه‌رو شد، گفت مسئلهٔ اصلی از نظر اخلاقی این است که «خود این گوشواره‌ها از آثار باستانی غارت‌شده ساخته شده‌اند.»

او افزود: «این‌که زندایا آن‌ها را به گوش انداخته، موضوعی فرعی است؛ اما چون او این گوشواره‌ها را روی فرش قرمز یک فیلم بزرگ بین‌المللی به نمایش گذاشته، موضوع را به شکلی بی‌سابقه وارد افکار عمومی کرده است.»

در بیانیه گالری بارون آمده است: «این گوشواره‌ها، بر اساس سوابق مستند منشأ آن‌ها و مطابق با همه الزامات قانونی، به‌طور مسئولانه نگهداری می‌شوند.»

پروفسور بابایی به روزنامه گاردین گفته است: «این‌ها اشیایی نیستند که برای استفاده به‌عنوان زیورآلات ساخته شده باشند... این‌ها میراث بشری و میراث جهانی هستند، نه صرفاً لوازم تزئینی.»

در مقابل، گالری بارون در بیانیه خود تأکید کرده است که هدف تجاری از امانت دادن این گوشواره‌ها نداشته است و اعلام کرده است: «در زمانی که ایران اغلب تنها از دریچه سیاست معاصر دیده می‌شود، امیدواریم این گوشواره‌ها یادآور میراث عمیق فرهنگی، هنری و تاریخی این کشور نیز باشند.»

این جنجال در حالی رخ می‌دهد که نهادهای غربی نگهدارنده آثار باستانی نیز زیر ذره‌بین قرار دارند. موزه بریتانیا سال‌هاست به دلیل نگهداری برنزه‌های غارت‌شده بنین، الواح مقدس اتیوپی و سنگ‌نگاره‌های پارتنون با انتقاد روبه‌رو است.

در سال ۲۰۲۲ نیز کیم کارداشیان در مراسم مت‌گالا لباسی را پوشید که زمانی متعلق به مرلین مونرو بود. اسکات فورتنر، مجموعه‌دار آثار مونرو، آن زمان به بی‌بی‌سی گفته بود: «وقتی چیزی با چنین اهمیت تاریخی می‌خرید، باید به قول‌تان برای حفاظت و نگهداری از آن عمل کنید.»

فیلم اودیسه کریستوفر نولان اقتباسی از «اودیسه»، یکی از دو اثر حماسی و کهن بزرگ ادبیات یونان باستان، است که به هومر نسبت داده می‌شود و همچنان در میان مخاطبان امروزی محبوبیت دارد. داستان این اثر درباره سفر طولانی یک پادشاه یونانی برای بازگشت به خانه است.

↓ لینک مستقیم ✓

↗ بازکردن در پنجره جدید

این مطلب بخشی از:

گزارش‌های خبری

از گوشه و کنار جهان

فرهنگ و هنر ایران

بایگانی